

Ur *Zenit* 3-1971

Ingvar Johansson

Golvläggarestrejken

Den sänkning av priset på läggning av mjuka mattor som orsakade strejken kom mitt under en avtalsperiod. Detta var möjligt tack vare speciella historiska förhållanden. 1962 upplöstes Tapetserare- och sadelmakareförbundet. Mattläggarna som tillhörde detta förbund, skulle i fortsättningen tillhöra Byggnadsarbetareförbundet där de kom att kallas golvläggare.

Tapetserarna överfördes till Träindustriarbetareförbundet. Avtal för mjuka mattor fanns emellertid endast i Träindustriarbetareförbundet, vilket gjorde att golvläggarna ibland kom att jobba efter Träs avtal, allt oftare ju vanligare de mjuka mattorna blev. Prissättningen på dessa mattor var alltså inte reglerade genom avtal mellan Byggnadsarbetareförbundet och Svenska Byggnadsindustriförbundet, vilket möjliggjorde arbetsköparnas sänkning.

När det gäller frågan om hur det kom sig att en ombudsman vid två tillfällen kunde skriva under avtal som innebar lönesänkningar på 20-30 % respektive 20-50 % är fältet fritt för spekulationer. Mina informationskanaler är för dåliga för att jag skall kunna fastslå något med säkerhet. En förklaring till att avtalen skrevs under är att det var ett personligt misstag. Ombudsmannen i fråga fattade inte riktigt vad avtalet innebar. Det är denna förklaring som antyds i förbundets tidningar och i intervjuer med folk från förbundsstyrelsen. Man brukar säga att golvläggarna "fick en felaktig prislista". Också golvläggarna själva tycks i allmänhet ha betraktat det så, åtminstone under själva strejken. När det inträffade var det också svårt att se det på något annat sätt. Visserligen visste man redan då att socialdemokraternas ekonomiska politik gick ut på att minska konsumtionen och att de därför inte hade något emot lönesänkningar, men att en socialdemokratisk ombudsman i ett isolerat fall skulle acceptera så stora lönesänkningar som det här var fråga om verkade ändå lite svårförståeligt. Nu i efterhand tycks det emellertid som om de inte var något isolerat fall. Elektrikerna har tvingats gå i strejk för att slippa lönesänkningar, och på byggena har det florerat rykten om att lönesänkningar har varit att vänta också för andra kategorier. Det är inte alls någon orimlig hypotes att det var på gång en av socialdemokratin accepterad lönesänkningsoffensiv för hela byggnadsbranschen. Om detta är riktigt framstår naturligtvis handlandet från golvläggarnas ombudsman i en helt annan dager, och alla byggnadsarbetare är skyldiga golvläggarna och elektrikerna ett stort tack för att de satte stopp för dessa planer.

Strejkdagbok

För att ge en uppfattning om strejkens omfattning kan innan dagboken inleds sägas, att det i Göteborg finns ca 300 golvläggare och i Stockholm 5-600. När strejken var som mest omfattande deltog ca 1 400 golvläggare.

Det hela börjar med att en golvläggare i Göteborg på fackföreningsexpeditionen råkar få se en ny prissättningslista för linoleummattor, vilken tycks innebära lönesänkningar. Han slår larm för sina arbetskamrater, och det organiseras firmamöten där listan diskuteras. Dessa möten resulterar i ett krav på ett fackföreningsmöten där man vill ha hela saken förklarad.

21/5 1970. Det krävda fackföreningsmötet äger rum med 145 närvarande. Ett par timmar före mötet samlas en grupp på 20-30 golvläggare och diskuterar situationen. De utser en aktionskommitté som skall bevaka frågan. På mötet redogör förbundsombudsman Olle Halldén för den nya prissättningslistan för läggning av linoleummattor. Förtjänsten beräknas sjunka med 20-30 %. OH lovar att listan inte är underskriven utan kan förkastas, samt att golvläggarna skall få ta

del av alla nya prissättningsförslag innan de skrivs under. Mötet beslutar att skicka ett brev till förbundet där man framför sina klagomål på den nya listan samt påpekar det anmärkningsvärda förhållandet att förbundet inte självt gör några tidsstudier på nya listor, utan nöjer sig med dem som Sv. Byggnadsindustriförbundet gör.

16/6. Nytt fackföreningsmöte. Förbundet har svarat på klubbens skrivelse och meddelar att det har beslutat att uppta överläggningar med Sv. Byggnadsindustriförbundet om prissättningen på läggningen av linoleummattor. På mötet reser sig en golvläggare och berättar att han hört att de också skall få en sänkning på läggandet av mjuka mattor. Han frågar därefter ombudsman Folke Hildebrand hur det egentligen förhåller sig med detta. Denne svarar med ett retoriskt tal där han bl.a. säger att den som frågade skall lita på sin fackförening och sitt förbund och avslutar med något i stil med att "här skall minsann inte bli några nya prislistor". Alla går lugnade till semester.

10, 11 & 17/8. Byggnadsarbetareförbundet och Sv. Byggnadsindustriförbundet förhandlar centralt om nya prislistor för mjuka mattor. 18/8 godkänner man och skriver under en lista som innebär sänkningar på mellan 20 och 50 %, i ett fall 67 %. Förhandlare för Byggnads är Olle Halldén och Brynolf Brännström.

4/9. Golvklubben i byggtolvan i Göteborg har möte där den nya prislistan presenteras. Efter angivande av tid och plats såg kallelsen till mötet ut på följande sätt: "På dagordningen: Rapport om ny prissättning på mjuka mattor. Prissättningen innebär väsentliga förändringar av löneläget vid arbete med dessa material. - Medverka till ett välbesökt möte, även om du tycker att fredag inte är en bra mötesdag. - Styrelsen." Till mötet kommer ca 50 golvläggare. Ombudsmännen hävdar att det är omöjligt att förändra listan. Allt är beslutat.

10/9. Aktionskommittén anordnar ett stormöte. I kallelsen talar man om hur stor lönesänkningen är. Över 200 personer kommer till mötet. På mötet bildas en strejkkommitté och man antar fem krav riktade till förbundet. För att visa att man menar allvar beslutar man om en tredagarsstrejk. Kraven ser ut på följande sätt:

- (1) Sänkningen på den mjuka prislistan måste avvisas och vi kräver ett omedelbart återställande av de gamla priserna.
- (2) Omplacera förbundsombudsman Olle Halldén så att han inte får några fler förhandlingsuppdrag beträffande golv. En golvläggare skall gå in i Olle Halldéns ställe. Förslag John Jonsson, Malmö.
- (3) Alla nya prislisteförslag skall ut till allmän omröstning.
- (4) Vi kräver omedelbart den utlovade hälsokontrollen med anledning av våra farliga limtyper.
- (5) Någon ur förbundsstyrelsen måste komma till ett möte med Göteborgs golvläggare och informera hur sådana här gamla avtal kan bli till.

14/9-16/9. Strejk. Man får löfte om förhandlingar och att förbundsordföranden Knut Johansson skall komma till ett möte i Göteborg i början av oktober. I strejken deltog förutom Göteborg också Borås, Uddevalla, Vänersborg, Trollhättan och några mindre platser. Den 17/9 började man strejka i Gävle.

18/9. Byggnads ber att få samtal med Sv. Byggnadsindustriförbundet. Dessa samtal leder till ett beslut att de under 2-3 veckor skall göra gemensamma mätningar av den nya listan för mjuka mattor. Byggnads lovar golvläggarna att en konferens skall anordnas där resultatet av mätningarna presenteras.

19/9. I Stockholm sammankallas ett stormöte (400 kommer). Man har genom Göteborg fått

information om de nya prislistorna. Tidigare visste man ingenting. Man kände varken till linoleumlistan eller den mjuka listan. Två golvläggare från Göteborg är närvarande för att informera. Mötet utser en strejkkommitté och beslutar om en tredagarsstrejk för att få förhandlingar. Dessutom utökar man de fem kraven från Göteborg med följande tre: "(a) AMS-utbildningen skall stoppas, (b) städning och täckning av golv skall stoppas, (c) att få reda på om Knut Johansson vet vad anarki är för något. Anser han att vi är en samling laglösa element?? (se ordlista)". Det sista kravet syftar på ett intervjuuttalande av förbundsordföranden. Krav (b) innebär att man vägrar städa och täcka golv utan betalning; betongarbetare får betalt när de utför dessa arbeten. Dessutom förstärks krav två till att Halldén, Brännström och Heineman skall avskedas.

21/9-23/9. Strejk i Stockholm och Södertälje.

7/10. I stockholmsområdet börjar man en ny strejk, eftersom den förra inte gav något resultat. Göteborg avvaktar det utlovade mötet med Knut Johansson.

8/10. Det utlovade fackföreningsmötet i Göteborg. Knut Johansson kommer emellertid inte. Han anser inte att han har något att säga. Närvarande är observatörer från Stockholm, Örebro, Växjö, Skövde, Borås. Byggtolvans ordförande Gösta Björck meddelar att byggmästareföreningen i Göteborg är villig att börja lokala förhandlingar dagen därpå. Han uppmanar de närvarande att nu åtminstone försöka lösa konflikten för Göteborgs del. Efter diskussion med observatörerna från de andra städerna beslutar golvläggarna i Göteborg att gå med på förhandlingar på det villkoret, att också representanter från de nämnda städerna skall få närvara vid förhandlingarna trots att de i några av städerna är i strejk. Byggmästareföreningen accepterar till allas förvåning detta. Om inte förhandlingarna ger resultat är golvläggarna överens om att i likhet med Stockholm gå i strejk.

9/10. På morgonen börjar man förhandla. Man enas ganska snabbt om ett bud, men Sv. Byggnadsindustriförbundet förbjuder Göteborgs byggmästareförening att skriva under. Det blir alltså strejk också i Göteborg, Skövde, Borås, Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan.

12/10-23/10. Strejk.

15/10. Nytt stormöte i Göteborg. Man beslutar om fortsatt strejk samt att i fortsättningen inte ge några dispenser. Tapetserarna lovar att de inte under strejken skall lägga några mjuka mattor de heller.

17/10. I Göteborg lyckas man komma över ett brev från Byggnadsarbetareförbundet till alla lokalavdelningar. Av brevet framgår klart att linoleumlistan är underskriven, trots Olle Halldéns tidigare försäkran om motsatsen. Brevet kopieras och skickas ut till alla kontakter i landet (drygt 40 städer).

22/10. I Stockholm hålls den konferens som förbundet utlovat den 18/9. Förbundet meddelar att mätningarna har gett till resultat att den nya prislistan för mjuka mattor ger den lönesänkning som golvläggarna tidigare har hävdad att den ger. Förbundet lovar att om golvläggarna går tillbaka till arbetet så kan man börja förhandla centralt med en delegation bestående av fem golvläggare och tre man från förbundet.

24/10. Över hela landet hålls samtidigt möten där det informeras om vad förbundet sagt på konferensen dagen före. Man beslutar att acceptera förbundets förslag och väljer förhandlare. I Göteborg ombildas strejkkommittén till en kontaktkommitté som skall upprätthålla kontakt med den på mötet utsedda förhandlaren. Dessutom beslutar man att ett stormöte skall ta ställning till förhandlingsresultatet innan det skrivs under, samt att avtalet bara skall gälla till den 1/4 1971.

29/10. 193 golvläggare från Stockholm instäms till arbetsdomstolen. Arbetsköparnas brådska

framgår av att 26 inte hade nåtts av stämningen och att 23 stämningar fick återkallas beroende på att det var fråga om lärlingar och sjukskrivna samt en pensionär och en arbetslös. Dom har ännu inte fallit.

26/11. 108 golvläggare från Göteborg instäms till arbetsdomstolen. Sex stämningar måste tas tillbaka. Dom har ännu (3/3 1971) inte fallit.

2/11-3/12. Förhandlingar. Man moderniserar prissättningen och kommer överens om allting utom grundpriset på de mjuka mattorna. Buden skiljer sig med ungefär fyra kronor i timmen (14.70 resp. 18.70). Förhandlare från förbundet är bl.a. Olle Halldén och Brynolf Brännström.

15/12-23/1. Förhandlingar upptas igen, nu med borgmästare Gunnar Olsson i Hälsingborg som s.k. opartisk ordförande. Han är kallad av Knut Johansson och Gunnar Olofgörs (ordförande i Byggnadsindustriförbundet). Förhandlingarna förs i omgångar 15 & 16/12, 28-30/12 och 19/1. Den 19/1 presenterar Gunnar Olsson ett eget förslag, varefter han inte anser sig kunna göra mer. Svar på förslaget vill han ha den 23/1.

Förslaget innebär att golvläggarna i stort sett inte får någon sänkning av lönen vid läggning av mjuka mattor. Förslaget ger dem 18.20 kr/ tim, medan de enligt "prissänkingslistan" skulle få 12.44 kr/tim. Ser man på avtalet som helhet medför det också andra fördelar. Prissättningen har moderniserats och gjorts rättvisare genom att man sänkt priset på de relativt överbetalda arbetena och höjt det på de underbetalda. Vidare får man läggning av mattor på båtar inskrivet i avtalet, och prislistan för mjuka mattor får samma status som övriga listor, dvs man får äntligen ett avtal för mjuka mattor i Byggnads, inte bara i Trä. Om man skall tala om nackdelar i förslaget så är de relativa till de förväntningar som golvläggarna hade när de började förhandla. Man siktade på 19.20 kr/tim och fick 18.20. Retroaktiviteten kom att sträcka sig till den 26/10 1970 (för trappor dock så långt tillbaka som det finns tvister), men man hade nog trott att den skulle sträcka sig längre bakåt.

I Göteborg och Stockholm har man den 22/1 fackföreningsmöten där man har allmänna omröstningar om förslaget. Det godkänns på båda mötena och den 23/1 slutförs förhandlingarna.

Nämnas måste att till mötet i Göteborg kommer ett ombud från golvläggarna i Örebro och rapporterar att förbundet har nekat dem att ta del av prislisteförslaget, varför de skickat honom som ombud till mötet i Göteborg. Mötet beslutar att till förbundet skicka en skrivelse om bristen på demokrati och medlemsinflytande.

Vad gäller övriga krav som framställdes i början av strejken så togs det aldrig strid på krav 2 om omplacering av Olle Halldén. Krav 3 gick igenom; det syftar alltså inte på omröstningar i avtalsrörelsen. Den hälsokontroll som krävs i krav 4 blev man lovad redan i oktober, men den har ännu inte i mars 1971 verkställts. Tilläggskraven från Stockholm gick igenom. (Knut Johansson säger att han inte menade att golvläggarna var anarkister, utan att om alla strejkar "vilt" så blir det anarki.)

Praktiska tips för strejkkommittéer

Det praktiska organiserandet av strejken sköttes på ett föredömlig sätt av strejkkommittén i Göteborg, varför jag skall ge en kort redogörelse för dessa detaljer. Hur de praktiska detaljerna ordnades på de andra platserna vet jag tyvärr inte.

Som tidigare framgått bildade man en aktionskommitté när man ana att det var fara å färde. Genom att denna kommitté bevakade frågan kunde man utan större förberedelser anordna ett stormöte, när misstankarna visade sig vara riktiga. På stormötet valdes så genom allmänna

omröstningar en strejkkommitté Strejkkommittén bildade genast en presskommitté, och för att slippa ryktesspridning i pressen beslutade man att alla kontakter med pressen skulle skötas av denna kommitté Några andra fick inte göra uttalanden.

För att få kontakt med övriga landet gjorde man helt enkelt så, att man skickade två man till televerket med uppgift att gå igenom alla telefonkataloger och plocka ut adresserna till två golvläggare på så många platser som möjligt. Till dessa golvläggare översände man sedan material om strejken och hoppades att de skulle reagera, vilket de i de flesta fall också gjorde. Både före tre- och fjortondagarsstrejken anordnade presskommittén presskonferenser på vilka man nogsamt talade om att man upprättat ett strejkhögkvarter och angav adress och telefonnummer. Detta gjorde att åtskilliga golvläggare runt om i landet tog kontakt med strejkhögkvarteret efter det att de läst tidningarna. I övrigt utökades kontaktlistan med hjälp av gamla personkontakter.

Samma dag som tredagarsstrejken började delade man ut flygblad på byggena och varven (alltså de platser där golvläggare arbetar) där man informerade om varför man strejkade; detta för att förhindra ryktesspridning som kunde skada solidariteten. När fjortondagars-strejken började delade man ut ett nytt flygblad plus insamlingslistor. I efterhand tycker dock strejkkommittén att man borde väntat med insamlingslistorna till dess att de flesta fått klart för sig att strejken skulle vara mer än ett par dagar.

Strejkkommittén uppmanade alla att försöka få tillfälliga arbeten under strejken. Man indelade golvläggarna i fem grupper efter de firmor de arbetade hos. Varje dag skulle så en av grupperna anmäla sig till strejkhögkvarteret. De i gruppen som inte anmälde sig betraktades som om de hade fått arbete. De övriga i gruppen fördes in i ett kartotek för eventuella kommande utbetalningar. Dessa golvläggare fick den dagen sköta utdelande och insamlande av insamlingslistor och dessutom undersöka misstänkta fall av strejkbryteri. På så sätt blev alla som inte hade fått arbete aktiverade i strejkarbete åtminstone en dag i veckan.

Strejkkommittén skickade också ut folk från Göteborg till andra platser för att informera om strejken. Efter diskussion beslöt man dock att endast åka till möten till vilka man blivit inbjuden.

Betydelsen av att ha noggrant uppgjorda kontaktkedjor visade sig tydligt en kväll under strejken. På den konferens den 22/10 där förbundet utlovade förhandlingar om golvläggarna gick tillbaka till arbetet var golvläggarnas representanter överens med förbundet om att detta var det lämpligaste, men de var bara representanter och innan något beslöts skulle de anordna möten där golvläggarna själva fick ta ställning till saken. Man beslöt därför att förbundets pressombudsman skulle få meddela att man beslutat rekommendera golvläggarna att gå tillbaka till arbetet. På kvällen framträdde emellertid förbundsordföranden Knut Johansson i TV-aktuellt och meddelade att nu var allting klart och golvläggarna skulle gå tillbaka till arbetet, och det var underförstått eller sades rent ut att de skulle vara i arbete redan dagen därpå, fredagen den 23. Golvläggarna började genast ringa till varandra och tala om att det var skönt att strejken var över. Till slut lyckas dock en av representanterna i Stockholm bryta ett samtal och meddela att det hela var en anka. Därefter fick man så starta en telefonkedja och ringa varenda golvläggare och meddela att de inte skulle arbeta dagen därpå. Framåt midnatt hade man nått alla, och det var ingen som arbetade på fredagen.

Strejken och fackförbunden

I Aftonbladet den 14/9 står det ”Strejken riktar sig inte direkt mot arbetsgivarna utan mot fackförbundet och den ombudsman som skrev under avtalet.” I Göteborg höjdes i början röster för att

man helt borde lämna förbundet, men ganska snabbt enades man om att försöka arbeta med hjälp av förbundet. Byggnads avd. 12 i Göteborg (ca 16 000 medl.) är indelad i fyra sektioner, varav en är Snickarsektionen (ca 4 000 medl.), vilken i sin tur är indelad i grupper, varav en sedan gammalt är golvgruppen (283 medl. den 31/12 1970). Sådana golvgrupper finns inte överallt, men har efter strejken organiserats i Helsingborg, Jönköping, Skövde och Stockholm. Vid nyval till golvgruppens styrelse i Göteborg efter strejken kom 8 platser av 10 att besättas av folk från strejkkommittén; de två övriga är kvar från den gamla styrelsen. I Göteborg har golvläggarna sedan länge haft en organisationsprocent på nästan hundra. I Stockholm var före strejken ca 70 % organiserade, och nu efter strejken är ca 90 % med.

Under strejken drev man från alla sidor väldigt hårt kravet på att det inte fick komma partipolitik med i spelet. Detta lyckades man också med. Endast en gång förekom beskyllningar om kommunistkonspirationer (ombudsman Brandt hävdade i *Smålands Allehanda* den 15/10 att golvläggarna var lurade och att strejken var styrd av KFml och SAC), trots att det fanns vissa personer vars partitillhörighet som vanligt kunde ha fått tjäna som bevis för riktigheten av en konspirationsteori. Nu är det naturligtvis så att vad som anses som partipolitiskt profiterande på strejker inte till största delen bestäms av vad arbetarna själva på sina möten uppfattar som partipolitiskt käbbel, utan snarare av vad pressen skriver. Och i pressen är socialdemokrater opolitiska. Detta förhållande visar sig också i den här strejken med dess krav på att vara rent facklig. Man kunde t.ex. ställa förslag om att den socialdemokratiske riksdagskandidaten, golvläggaren John Jonsson skulle ersätta Olle Halldén som förhandlare, utan att detta ansågs innebära risker för politisering av strejken. (Å andra sidan fanns möjligheten för icke-socialdemokrater att se detta förslag som taktiskt mycket lämpligt. Strejken började i veckan före valet.)

Vad gäller förbundets handlande har jag tyvärr inte sådana kanaler in i LO-borgen att jag i likhet med Anders Thunbergs redogörelse för gruvstrejken (se hans bok "Strejken") kan beskriva diskussionerna i förbundstoppen. Det mönster som Thunberg skisserar i sin bok passar emellertid utifrån sett mycket bra också på golvläggarestrejken. Enligt Thunberg fanns det vid gruvstrejkens början inom LO två förslag på handlingslinjer, en hård linje representerad av Arne Geijer och Kurt Nordgren och en mjuk linje representerad av Yngve Persson (förbundsordförande i Trä). Den hårda linjen gick ut på att man skulle förhandla över huvudet på och helt oberoende av gruvarbetarnas strejkkommitté Enligt Yngve Persson borde man samarbeta med strejkkommittén. Först segrade den hårda linjen. Den resulterade i den separata s.k. Svappavaaraöverenskommelsen. När svappavaaraarbetarna visade sig solidariska med de övriga gruvarbetarna och förkastade förslaget, så betydde detta också dödsstöten för den hårda linjen.

Den mjuka linjen innebar alltså samarbete med strejkkommittén, men samarbetet skulle uppenbarligen ske på ett sådant sätt att LO:s och/eller förbundets medverkan kom att framstå som nödvändig och väsentlig för att få förhandlingar och för att få igenom krav i förhandlingarna. Detta var den egentliga orsaken till allt bråket kring utseendet på gruvarbetarnas förhandlingsdelegation. Den mjuka linjen kan sammanfattas i parollen "Samarbete — men håll dem så kort som möjligt".

När golvläggarestrejken kom hade alltså den hårda linjen redan lidit ett nederlag, och när så golvläggarna inbjöd till samarbete på ett sätt som gruvarbetarna inte gjorde, så var det naturligtvis upplagt för den relativa välvilja som förbundet hela tiden visade mot golvläggarna. Det gäller dock att betona ordet relativa, för det finns ett par händelser som är helt obegripliga om de inte ses som försök att undertrycka den direkta demokrati som strejkkommittéerna hade utvecklat.

Den ena händelsen är Knut Johanssons tidigare omtalade uttalande i TV den 22/10. Det är ju helt orimligt att en garvad förbundsordförande inte vet huruvida man beslutat att rekommendera en

återgång till arbetet eller beslutat om återgång. Lika orimligt är naturligtvis hypotesen att han av en journalist skulle ha blivit så nervös eller pressad att han inte visste vad han sade. Den enda rimliga förklaringen är att han trodde att eftersom de utsända representanterna skulle rekommendera återgång, så skulle de heller inte bråka om det blev återgång innan de hann hem. Om han nu skulle lyckas att med ett uttalande i TV få arbetarna att återgå utan några allmänna omröstningar, så skulle det naturligtvis inte i så hög grad se ut som om medlemmarna inte brydde sig om förbundets regler.

Det är nog i detta perspektiv man också bör se det faktum att Örebro nekades att få ta del av det sista prislisteförslaget innan det skrevs under. Att omröstningarna i Göteborg och Stockholm var det inget att göra, men ju färre allmänna omröstningar desto bättre för förbundet.

Det skulle också vara intressant att veta vad som hade hänt om golvläggarna hade insisterat på att få förhandlingar under pågående strejk. Detta krav stöter nämligen på motstånd inte bara i SAF:s regler utan också i förbundet. Från förbundshåll hävdar man nämligen att golvläggarna skulle fått samma resultat även om de inte strejkat (se t.ex. intervjun med Knut Johansson i Sven Jerstedts bok "LO:s linje. Strid eller samarbete", s. 33), och detta är de naturligtvis tvungna att hävda eftersom de själva aldrig proklamerar strejk. Och om man då vill rädda förbundets ansikte gäller det att efteråt kunna säga som Knut Johansson att "när de gick tillbaka tog vi upp förhandlingar" (samma bok som ovan s. 33). Dvs man måste kunna antyda att först när strejken upphörde så fick man resultat, och därefter antyda att detta resultat skulle man fått även om strejken aldrig börjat.

Samma fråga som ovan inställer sig beträffande golvläggarnas andra krav. Vad hade hänt om de hade insisterat på att förbundsombudsmannen Olle Halldén skulle avskedas eller omplaceras? Ser man på hela den strejkrörelse som varit upptäcker man, att inte någonstans har någon LO-representant blivit "degraderad" på grund av den kritik de strejkande har utsatt honom för. I Gruv är det i det närmaste fantastiskt att så inte har blivit fallet. (För Gruvindustriarbetareförbundets agerande se Thunbergs bok "Strejken", och för vad som hände vid Gruvs kongress *Zenit* nr 20, "Politisk kommentar".) Det är väl också minst sagt märkligt att en man som golvläggarna vill ha avskedad får ingå i deras förhandlingsdelegation. Förklaringen till detta kan vara att LO vill demonstrera sin makt genom att inte avskeda personer som begått misstag, men det verkar lite långsökt. Det troligaste är att dessa personer sett ur LO:s synvinkel inte har begått några misstag, de har följt den för tillfället utstakade politiken. Och att börja avskeda personer som lojalt följt instruktionerna skulle säkert snabbt leda till en svår situation för LO-byråkratin. För den senare förklaringen talar också det faktum att golvläggarnas förhandlare inte har något att anmärka på Olle Halldéns agerande under de sista förhandlingarna. Nya instruktioner ger nytt beteende.

Vid en bedömning av Byggnadsarbetareförbundets handlande erbjuder göteborgsavdelningens tidning "Bygg 12:an" nr 5 1970 en intressant läsning. I tidningen finns dels en ledare som i stort sett kan sägas försvara golvläggarna, dels en välvillig artikel med titeln "Golvläggare och 12:ans ledning diskuterade den vilda strejken", men dels också en artikel med titeln "Representantskapet fördömde pappläggarnas vilda strejk". Skillnaden mellan de båda strejkerna var att pappläggarna (eller täckarna) inte ställde sina krav via fackföreningen utan direkt till arbetsköparen, samt att de mer öppet angrep LO (de hade bl.a. parollen "Kamp mot fackföreningsbyråkratins klassförräderi"). Denna åtskillnad i behandlingen av de två strejkerna går igen också i Knut Johanssons uttalanden i Sven Jerstedts nämnda bok. Enligt Knut Johansson fanns det grund för golvläggarnas missnöje, medan taktäckarstrejken hade enbart politiska orsaker.

Lärdomen man kan dra av det ovanstående är att en kommunist i dagens läge i varje strejk kommer att stå inför ett svårt dilemma. Å ena sidan måste strejken ge resultat så att folk ser att det lönar sig att strejka, å andra sidan måste man påvisa att den socialdemokratiska byråkratin i

LO kväver den fackliga kampen och därför måste avskaffas. Den senare aspekten leder till krav på direkt demokrati, allmänna omröstningar, avskedande av dåliga ombudsmän, förhandlingar med enbart egna representanter m.m. Men som framgått av det tidigare kommer dessa krav att motarbetas av LO, och de kommer därför att försvåra möjligheterna av att snabbt få igenom lönekraven. Om å andra sidan man går in för att så snabbt som möjligt få igenom lönekraven bör man nog flirta med förbundet, men då reduceras också chanserna att påvisa LO:s verkliga karaktär. Motsättningen mellan dessa tvåmålsättningar kan inte trollas bort. Det enda man kan göra är att vara uppmärksam på den och så i varje strejk försöka bedöma vilket handlande som är det bästa.

15.3. 71.

(Faktamaterialet insamlat genom tidningar, tidskrifter och en intervju med golvläggarnas presskommitté i Göteborg.)